Kymenlaakson liiton lausunto aiheeseen:
Ennakkovaikuttaminen tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028–)

27.5.2025 HaV@eduskunta.fi

Asia: Jatkokirjelmä EJ 2/2025 vp - E 31/2024 vp Ennakkovaikuttaminen tulevaan EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen (2028–)

Koheesiopolitiikan kantaa taustoittavassa osiossa tunnistettiin ulkoraja-alueiden ja niiden ajankohtaisten haasteiden merkitys tulevan kehyskauden uusissa kriteereissä. Todetaan myös, että Euroopan komissio on epävirallisesti todennut halukkuutensa huomioida itäiset ulkoraja-alueet tulevassa koheesiorahoituksessa. Tämä on Kaakkois-Suomen - Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson - kaltaisten ulkoraja-alueiden kannalta erittäin tärkeä huomio tulevaa kautta ajatellen. On kuitenkin valitettavaa, että Suomi painottaa nettomaksuaseman vaikutusta koheesiorahoitukseen ja heikkoon saantoon maksuosuuteen nähden. Nykytilanne edellyttää rahoituskriteerien kriittistä tarkastelua. Useasti esiin tuotavat viittaukset harvan asutuksen alueiden NSPA-erityisrahoitukseen viitoittavat tietä sille, että ne myös saavat seuraavalla kaudella rahoitusta merkittävästi. Tämä on ongelmallista Etelä-Suomen kaakkois-suomalaisten maakuntien näkökulmasta.

Suomen kannassa on epäselvyyttä terminologian suhteen. Kannassa puhutaan Itä-Suomen ulkoraja-alueista. Tämä ilmaisu ei pidä sisällään Kaakkois-Suomen maakuntien Etelä-Suomeen kuuluvia ulkoraja-alueita, joissa rajan sulkeutumisen talous- ja turvallisuusvaikutukset ovat kuitenkin olleet merkittäviä. Kannassa tulee erikseen mainita Etelä-Suomeen kuuluva Kaakkois-Suomi, Kymenlaakso ja Etelä-Karjala, ja niiden merkittävästi muuttunut tilanne.

On tehtävä selvä ero Itä-Suomi versus Itäinen Suomi –terminologian kesken. Kaakkois-Suomen maakunnat eivät kuulu edelliseen, mutta kuuluvat kuitenkin jälkimmäiseen verrattain uuteen ja informaaliin alueeseen. EU-varojen jakamisen kannalta on tärkeää tunnistaa, että merkittävä osa koheesiopolitiikan varoista kohdistetaan yhä Itä- ja Pohjois-Suomeen perustuen liittymissopimukseen ja sittemmin perussopimukseen kirjattuihin erityiskriteereihin, kuten harvaan asuttuun alueeseen, pitkiin etäisyyksiin ja niin edelleen.

Kymenlaakson liitto
Regional Council of Kymenlaakso
www.kymenlaakso.fi

Hovioikeudenkatu 6
45100 Kouvola
Finland

virasto@kymenlaakso.fi

Y-0206714-5

Sopimukset eivät kuitenkaan täsmällisesti määrittele rahoituksen tasoa, jonka Itä- ja Pohjois-Suomen alueet saavat. Itä- ja Pohjois-Suomessa on huomattavasti esimerkiksi Kymenlaaksoa vauraampia ja kehittyneempiä maakuntia. Tämä tulee huomioida rahoituskriteereissä ja rahoituksen tasossa niin EU-tasolla kuin kansallisesti varoja jaettaessa. Alueiden kehityskuvan määrittelyssä on käytettävä BKT:ta huomattavasti laajempia mittareita, joiden avulla saa tarkemman käsityksen alueiden tilanteesta ja kehityksestä.

Kantojen tarkennusta koskevassa luvussa todetaan, että koheesiopolitiikan yleisissä painopisteissä tulisi huomioida EU:n itäisten ulkoraja-alueiden merkittävästi muuttunut toimintaympäristö. Tämä on kanta, jota Kaakkois-Suomen maakuntaliitot ovat johdonmukaisesti edistäneet.

Investoinnit kokonaisturvallisuuteen ovat tärkeitä kaikkialla Suomessa. Kaksikäyttö- ja puolustusulottuvuuteen investoiminen osana koheesiopolitiikkaa onkin ymmärrettävää nykyolosuhteissa, mutta sen rinnalla on varmistettava, että itäisiin ulkoraja-alueisiin kuten Kaakkois-Suomeen - Etelä-Karjalaan ja Kymenlaaksoon - investoidaan merkittävästi aiempaa enemmän. Näiden alueiden talous- ja turvallisuusresilienssin vahvistaminen on keskeistä kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta. Tämä on erityisen tärkeää siksi, että Kaakkois-Suomeen ei kohdistu merkittäviä puolustusteollisuuden investointeja. Alue-edunvalvonnallisesta näkökulmasta kyseiset investoinnit EU:n koheesiopolitiikan puitteissa eivät olekaan yksiselitteisiä etenkään, mikäli niitä tehdään itäisiin ulkoraja alueisiin investoimisen kustannuksella.

On toivottavaa, että kannan maininta siitä, että *”Suomi korostaa kuitenkin tarvetta varojenjakokriteerien uudistamiseen myös vastaamaan EU:n uusia haasteita. Suomi arvioi koheesiorahoituksen varojenjakokriteerejä Suomen kokonaisedun näkökulmasta”* merkitsee myös itäisten raja-alueiden tarpeiden tunnistamista ja niiden kunnollista resursoimista. Kannassa viitataan siihen, että osana ennakkovaikuttamista *”Suomi tarkastelee mahdollista uutta EU:n itäisiin ulkoraja-alueisiin liittyvää kriteeriä ja sen edullisuutta Suomelle nettomaksuaseman näkökulmasta.”* Kannasta liittyen itäisten raja-alueiden kriteerien selvittämiseen ja niiden edistämiseen puuttuu asian eteenpäin viemisen edellyttämää päättäväisyyttä ja sitoutumista (vrt. ilmaisut liittyen siihen, että puolustetaan harvan asutuksen erityiskriteereitä).

Niin Suomen hallituksen kuin Kaakkois-Suomen maakuntaliittojen ajamaa itäisten raja-alueiden

erityisrahoitusratkaisua koskeva kannatettava maininta löytyy ”Rajaturvallisuus ja itäisten ulkoraja-alueiden rahoitus” -luvusta:

Erillisenä laaja-alaisempana kysymyksenä Suomi tavoittelee erillistä, lähtökohtaisesti ei koheesiorahoitukseen perustuvaa erityisrahoitusta, jonka lähtökohtana olisivat Suomen itäisten raja alueiden erityistarpeet. Osana EU:n ulkorajojen vahvistamista tulisi tulevassa EU:n rajaturvallisuutta koskevassa rahoituksessa pyrkiä kasvattamaan maaulkorajojen pituuden merkitystä varojenjaossa.

Laaja-alaisuuden on tarkoitettava turvallisuusinvestointien lisäksi myös talouteen panostamista, mahdollistaen investoinnit mm. teollisuuden infrastruktuuriin. Nykyisellään infrastruktuuri-investointeja ei Kaakkois-Suomessa koheesiopolitiikan puitteissa pystytä toteuttamaan lainkaan toisin kuin Itä- ja Pohjois Suomessa.

Yllä olevassa tekstissä viitataan ”maaulkorajojen pituuteen” ja sen merkitykseen varojenjaossa. Rajan pituuden lisäksi on huomioitava rajan ylittävän taloudellisen toiminnan sotaa edeltävä volyymi ja sen muutokset rajan sulkeuduttua, ml. taloudelliset menetykset. Kymenlaaksolla on lisäksi merkittävä meriulkoraja, jonka merkitys on turvallisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta entisestään vain korostunut. Meriulkoraja on huomioitava varojenjaossa. Riskit ja niihin varautuminen edellyttävät yhä enemmän panostuksia Suomenlahdella. On varmistettava, että erityisrahoitusratkaisun suunnittelussa ovat mahdollisimman varhaisesta vaiheesta lähtien mukana myös maakunnat.

Lisätiedot:
Aluekehityspäällikkö Petra Kortelainen, Kymenlaakson liitto